Szczecinek, 09.12.2025 r.

Zn. spr.: ZU.6004.6.39.2024

Sz. P.
Sylwia Jurzyk-Nordlöw
Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Szczecinie

Dotyczy: uwag RDOŚ w Szczecinie do projektu Planu Urządzenia Lasu sporządzonego dla Nadleśnictwa Manowo na okres od 1.01.2026 r. do 31.12.2035 r. wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko przekazanych pismem z dnia 24.11.2025 r. (WPS.410.216.2025.ŁB).

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku po rozpatrzeniu zastrzeżeń do projektu PUL Nadleśnictwa Manowo na lata 2026-2035 przekazuje poniżej stanowisko w zakresie wniesionych przez RDOŚ w Szczecinie uwag:

Ad. 1. *Uwzględnienie w dokumentacji PUL wyników inwentaryzacji terenowej przeprowadzonej dnia 19 sierpnia 2025 r. przez przedstawicieli Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie i Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku.*

a. *Płat ID PZO – PZO7140_27, ID PUL – 91D0_12. Zmiana siedliska z 7140 zapisanego w aneksie do PUL na siedlisko 91D0 niezasadna. Dokonać zmian zapisów w materiałach Wykonawcy, jak i w projekcie Wetlands Green Life i opisać siedlisko 7110.*
   Uzasadnienie – dobrze uwodniony płat z zarastającym zbiorowiskiem Eriophorum vaginatum -Sphagnum fallax o wyodrębniającej się strukturze kępkowo-dolinkowej oraz udziałem gatunków wysokotorfowiskowych, m.in. Sphagnum rubellum i Sphagnum magellanicum – należy zaplanować zabiegi odsłaniające torfowisko.

b. *Płat ID PZO – PZO7140_12, ID PUL – 91D0_7. Zmiana siedliska z 7140 zapisanego w aneksie do PUL na siedlisko 91D0 niezasadna. Dokonać zmian zapisów w materiałach Wykonawcy, jak i w projekcie Wetlands Green Life i przywrócić siedlisko 7140.*

Uzasadnienie – przesuszony płat ze średnio zaawansowanym stadium sukcesji spowodowanej ubytkiem wody. Układ ekologiczny w mozaice z jeziorami dystroficznymi wskazuje na typowe torfowisko przejściowe. Drzewa w stadium juwenilnym na większości płatu nie osiągają zwarcia pełnego - należy zaplanować zabiegi odsłaniające w miejscach występowania torfowców.

Stanowisko RDLP w Szczecinku:

Przedmiotowe płaty siedlisk położone są w obszarze Natura 2000 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli PLH320022, na gruntach w zarządzie PGL LP, dla których nie został sporządzony plan zadań ochronnych. Dotychczas obowiązujący plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Manowo sporządzony na lata 2016-2025 r. był aneksowany o zakres zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli. Powyższy zakres zadań ochronnych ekspiruje z dniem 31.12.2025 r.

W aneksie do PUL na lata 2016-2025 jako działania ochronne w obszarach Natura 2000 wskazano potrzebę uaktualnienia rozpoznania zasięgu siedlisk będących przedmiotem ochrony poprzez wprowadzenie zmian do obowiązującego PUL (poprzez dodanie lub zmianę typu siedliska, podział wydzieleń ze względu na granice siedliska).

Regionalny Dyrektor Lasów Państwowych w Szczecinku pismem z dnia 15 kwietnia 2024 roku, (znak: ZU.6004.6.3.2024.AR) zwrócił się do RDOŚ w Szczecinie w sprawie przeniesienia zatwierdzonego zakresu zadań ochronnych w planie urządzenia lasu (PUL) dla Nadleśnictwa Manowo sporządzonego na lata 2016-2025 r. dla obszarów Natura 2000 PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli do PUL na lata 2026-2035.

W odpowiedzi RDOŚ wskazał, iż w przypadku zmiany klasyfikacji siedlisk, powierzchni, ocen przedmiotów ochrony, należy przedstawić dokumentację z opisem przedmiotów ochrony odnoszących się do danego Nadleśnictwa, zawierającą uzasadnienie tych zmian, karty obserwacji, pliki shp. (pismo z dnia 17 maja 2024 r., zn. spr.: WOPN.6320.14.2024.PW).

W ramach sporządzania PUL na lata 2026-2035 dla Nadleśnictwa Manowo ustalono, że BULiGL Oddział w Szczecinku sporządzi protokół rozbieżności, zawierający m.in. opisy taksacyjne dla wskazanych wyłączeń, w których zostaną stwierdzone różnice w rozpoznaniu siedlisk będących przedmiotem ochrony oraz przygotuje odpowiednie warstwy numeryczne z korektą granic wyłączeń.

Należy również zaznaczyć, że Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej realizuje projekt „Odtworzenie oraz zachowanie obszarów bagiennych, torfowisk i terenów

podmokłych na obszarach Natura 2000 i Zielonej Infrastruktury" (LIFE21 IPE/PL/069640) zwany dalej „projektem WGL (WETLANDS GREEN LIFE)", które mogą stanowić dodatkowe źródło informacji na temat siedlisk przyrodniczych Natura 2000 uwzględnianych w projekcie PUL.

Wg informacji od Wykonawcy PUL, zgodnie z podpisanymi porozumieniami między Przedsiębiorstwem Państwowym Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej z siedzibą w Sękocinie Starym a Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 23.10.2023 roku oraz późniejszymi aneksami do Porozumienia, BULiGL wykona ocenę stanu zachowania siedlisk przyrodniczych objętych projektem WGL (17 typów siedlisk: 1310, 1330, 1340, 6410, 6430, 6440, 6510, 7110, 7120, 7140, 7150, 7210, 7220, 7230, 91D0, 91E0, 91F0), ustali zagrożenia oraz zweryfikuje zaplanowane działania ochronne dla poszczególnych płatów siedlisk, zgodnie z metodyką przyjętą dla projektu WGL (bez zdjęć fitosocjologicznych i transektów, z oceną na całym płacie). Ponadto zgodnie z zapisami Porozumienia BULiGL udostępnia RDOŚ wyniki tych prac, dotyczące diagnozy i oceny stanu zachowania siedlisk przyrodniczych oraz proponowanych działaniach ochronnych (…) z wykorzystaniem aplikacji WebMonitoring (karty obserwacji siedliska przyrodniczego na stanowisku w formacie PDF oraz warstwy przestrzenne płatów objętych pracami w postaci plików w formacie .shp). Z kolei RDOŚ – bez zbędnej zwłoki od dnia otrzymania danych (…) poinformuje BULiGL o przyjęciu danych w całości lub zgłosi uwagi, zarówno w zakresie diagnozy siedliska jak również oceny stanu zachowania lub proponowanych działaniach ochronnych, z wykorzystaniem aplikacji WebMonitoring. W uzasadnionych przypadkach Strony zastrzegły możliwość dokonania wspólnej weryfikacji terenowej – w uzgodnionym przez Strony terminie (…) na wskazanych przez RDOŚ płatach, w wyniku której zostanie protokolarnie ustalona ostateczna diagnoza lub zaplanowane działania ochronne. Ponadto Strony ustalają, iż w weryfikacji terenowej, o której mowa powyżej – oprócz obligatoryjnej obecności przedstawicieli RDOŚ oraz BULiGL – Stronom przysługuje prawo do zaproszenia (…) zewnętrznych ekspertów.

Dane dotyczące wykonanej weryfikacji płatów w obszarze Natura 2000 PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli zostały przekazane przez BULiGL do RDOŚ **21.02.2025 roku** (status – D_UZG_Z_RDOŚ), poprzez udostępnienie stanowisk w aplikacji WebMonitoring.

Pracownikom Lasów Państwowych, w tym również pracownikom RDLP w Szczecinku udostępniony został dostęp do aplikacji, co umożliwia śledzenie postępu weryfikacji kart założonych dla płatów siedlisk przyrodniczych położonych na terenie nadleśnictw, w ramach projektu WGL.

Materiały w zakresie rozbieżności płatów siedlisk w obszarach Natura 2000 zostały przekazane przez RDLP w Szczecinku do RDOŚ w Szczecinie pismem z dnia **9.04.2025 r.** (zn. spr.: ZU.6004.6.12.2025). W odpowiedzi, RDOŚ w Szczecinie skierował pismo z dnia 13 maja 2025 roku (zn. spr.: WNR.6320.12.2025.MK.RCh), gdzie m.in. zaznaczył, że w przypadku dodania płatów siedlisk przyrodniczych, co miałoby wynikać z prac taksacyjnych, a gdzie ich wcześniej nie wykazywano, do czasu sporządzenia zarządzenia dla całego obszaru Natura 2000 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli PLH320022, gospodarkę leśną na powierzchniach z siedliskami przyrodniczymi należy prowadzić w oparciu o porozumienie z dnia 23 sierpnia 2024 r. w sprawie uzgodnienia orientacyjnych składów gatunkowych upraw dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych oraz głównych założeń w sprawie postępowania hodowlanego w drzewostanach na siedliskach przyrodniczych, zawartego pomiędzy Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska wGdańsku, Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Szczecinie a Dyrektorem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych.

Jest to istotne w przypadku siedliska 91D0, ponieważ w porozumieniu zawarto zapis: „*pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej celem wzbogacenia ekosystemu leśnego oraz poprawy stanu siedliska przyrodniczego. Nie przewiduje się do użytkowania rębnego za wyjątkiem odsłaniania pojawiających się wartościowych odnowień naturalnych oraz sytuacji klęskowych (Rb II / IV / V). Sprzyjanie odnowieniu naturalnemu*.”

Ponownie pismem z dnia 24.06.2025 r., zn. spr. ZE. 210.5.2025 RDLP w Szczecinku przekazała materiały w zakresie rozbieżności w rozmieszczeniu i powierzchni płatów siedlisk przyrodniczych w obszarach Natura 2000 dla Nadleśnictwa Manowo i Gościno z prośbą o pisemną akceptację lub brak akceptacji dla ww. rozbieżności. Jednocześnie podkreślono, że decyzja RDOŚ w przedmiotowej sprawie jest kluczowa dla dalszych prac nad projektem PUL.

W dniu 1.09.2025 r. został podpisany protokół z lustracji terenowej przeprowadzonej dnia 19 sierpnia 2025 r. przez przedstawicieli Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie i Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku. Powyższy protokół został przekazany Wykonawcy projektu PUL. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku po konsultacjach przeprowadzonych w dniu 05.09.2025 r. z wykonawcą Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Manowo (Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Szczecinku) oraz pisemnym odniesieniu się Wykonawcy do zapisów „Protokołu z lustracji terenowej rozbieżności w rozmieszczeniu, powierzchni i zasięgu siedlisk przyrodniczych dla obszaru Natura 2000 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli w granicach Nadleśnictwa Manowo, przeprowadzonej w dniu 19.08.2025 r.”, poinformowała RDOŚ w Szczecinie, pismem z dnia 12.09.2025 r. zn. spr. ZE.7210.5.2025, że ze względu na

harmonogram sporządzania projektu PUL, w chwili obecnej nie ma możliwości dokonania formalnych zmian w opisach taksacyjnych dla płatów siedlisk przyrodniczych ID PUL – 91D0_7 oraz ID PUL – 91D0_12 (płaty objęte uwagami RDOŚ w pkt. 1a i 1 b przedmiotowego pisma). Proces tworzenia projektu PUL jest wieloetapowy, związany z opracowywaniem określonych dokumentów w terminach wynikających z umowy. Zgodnie z harmonogramem, na początku III kwartału 2025 r. zostaje procedowany wniosek o uznanie lasów za ochronne. Wniosek sporządza się dla gruntów leśnych zalesionych. Wmomencie zgłoszenia uwag RDOŚ z końcem sierpnia 2025 r., dotyczących nieuzasadnionej zmiany gruntu nieleśnego (rolnego, nieużytku będącego torfowiskiem) na leśny (tj. siedliska 7140 – torfowiska przejściowego na siedlisko 91D0 bory i lasy bagienne) były uzyskane pozytywne opinie rad gmin i trwały końcowe prace nad opracowaniem dokumentacji na Naradę Techniczno-Gospodarczą (NTG). Lasy ze zdiagnozowanym siedliskiem przyrodniczym 91D0, jako obszary szczególnie cenne przyrodniczo zostały ujęte do gospodarstwa lasów ochronnych a powierzchnię ich ujęto we wniosku o uznanie lasów za ochronne. W dniu 29.09.2025 roku tj. w dniu posiedzenia Narady Techniczno Gospodarczej dla Nadleśnictwa Manowo, status karty został zatwierdzony przez Dyrektora RDOŚ jako UZG_N (uzgodniony negatywnie) – bez podania przyczyn i komentarza.

Jednocześnie zauważyć należy, że kryteria rozdzielające torfowiska otwarte od borów bagiennych są umowne. Można przyjąć, że granica między nimi to 50% pokrycie drzew na płacie (Robert Stańko: 7110 – *Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe). W: Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny. Wojciech Mróz (red.). Cz. I. Warszawa: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, 2010, s. 145–160, seria: Biblioteka Monitoringu Środowiska. ISBN 978-83-61227-52-6. (pol.). Każde siedlisko ma również określony zestaw gatunków charakterystycznych, wymienionych w poradnikach metodycznych.

Znaczenie przy zmianie torfowiska na drzewostan ma również wiek i gatunek drzew pokrywających dany płat. Należy podkreślić, że przy ocenie stanu zachowania siedliska należy wziąć pod uwagę termin, w którym Polska zaczęła wyznaczać obszary Natura 2000 na swoim obszarze. W przypadku obszaru PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli jest to rok 2007, w którym zaproponowano ten teren jako Obszar Mający Znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Na tej podstawie można stwierdzić, że występowanie drzew o pokryciu powyżej 50% w wieku powyżej 20 lat w 2007 roku może być uzasadnieniem merytorycznym do uznania za siedlisko boru bagiennego (91D0).

Ad. 1a.

Opisany przez RDOŚ płat ID PZO – PZO7140_27, ID PUL – 91D0_12 ujęty jest w projekcie PUL dla Nadleśnictwa Manowo jako adres leśny 11-12-1-09-199-c-00 oraz w projekcie Wetlands Green Life jako stanowisko 2 11 12 53 067 (z 2024 roku) oraz stanowisko o nr karty 3 11 04 58 136 (po zmianach w 2025 roku).

Opis taksacyjny wg stanu na 01-01-2026:

Opis taksacyjny — Nadleśnictwo - MANOWO [12] — Obręb - MANOWO [1] — Stan na 01-01-2026

Oddz. Poddz.	Powierzchnia [ha]: Leśna: zal.	Leśna: niezal.	Leśna: zw. z gosp. l.	Nie-leśna	Opis siedliska, drzewostanu i powierzchni nieleśnej	Wiek dojrz./ręb. TD (zg.) Okres odn./ przeb./uprz. Gr. przeb.	Elementy taksacyjne: Budowa pionowa Warstwa	Udział Gat.	Wiek	Cechy	Zadrzewienie	Pierśnica	Wysokość	Bonitacja	Jakość	Grubizna: 1 ha	Grubizna: całej pow.	Przyrost bieżący roczny: całej pow. 1 ha	Wskazania gospodarcze (liczba cięć/nawrotów) powierzchnia [ha] procent pozyskania grubizny
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
199					Woj. zachodniopomorskie (32) Powiat koszaliński (09) Gmina Polanów Ob. wiej. (065) Obr. ew. Rekowo (0057) Leśnictwo Rekowo (09) Kraina Bałtycka, Równiny Białogardzkiej (I-13) Obszar Natura 2000: PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli														
c	0,44				**RP:** D-STAN, **F.** OCHR, **O.** OCH-WOD, OCH-CENNE, **G.** S, **S.** BMb (bo) n1, **T.** niz rów, **GI.** Tp, tp, **SP.** 91D0(B), **P.** szad, **R.** trf.spe, trz.spe, **C.** drz nat, **D.** zw.; prz. zag.: prz um, zmiesz. dkęp., podsz.: so na 30%, **OP.** Płaty roślinności: bgn.pos	100/100 SO (zg)	DRZEW	6 SO 3 SO 1 SO	45 100 60	nat nat nat	0,9	14 36 17	11 21 14	III III III	12	87 74 19 --- 180	40 35 10 --- 85	1,7 0,4 0,2 --- 2,3 5,2	BRAK WSK-0,44

Oddz. 199c (ID PZO – PZO7140_27, ID PUL – 91D0_12) – ortofotompa wg stanu na 08.2023 r.

Na podstawie analizy ortofotomapy z VIII.2023 roku oraz przedstawionego w projekcie PUL opisu taksacyjnego wg stanu na 1.01.2026 r. [(TSL – BMb (bór mieszany baginny), podtyp gleby Torf przejściowy (Tp), gatunek gleby torf przejściowy (tp), pokrycie 90% (zadrz. 0,9), skład: 60% So 45 lat, 30% So 100 lat, 10% So 60 lat, grubizna na całej powierzchni 85 m^3; odnowienie naturalne sosny na 30% (podsz. 30%), brak wskazań gospodarczych] można stwierdzić, że jest to obszar pokryty drzewostanem, zwartą roślinnością drzewiastą, nie tworzy otwartego torfowiska będącego gruntem nieleśnym.

W projekcie Wetlands Green Life płat ten był poddany lustracji terenowej w dniu 12.09.2024 roku. Przygotowano kartę stanowiskową o nr 2 11 12 53 067, w której opisano zbiorowisko *Vaccinio uliginosi-Pinetum sylvestris*. Jako gatunki charakterystyczne dla siedliska wykazano: a1: *Pinus sylvestris* (sosna zwyczajna) 55% (4 w skali BB); b1: *Betula pubescens* (brzoza omszona) 5% (1 w skali BB); c: *Oxyccocus palustris* (żurawina błotna) 45% (3 w skali BB); *Erioporum vaginatum* (wełnianka pochwowata) 40% (3 w skali BB); *Ledum palustre* (bagno zwyczajne) 1% (1 w skali BB); *d: Sphagnum fallax* (torfowiec kończysty) 50%(3). Zgodnie z metodyką dla siedliska, jest to powyżej 60% gatunków charakterystycznych, co daje ocenę wskaźnika jako FV (stan właściwy). Wyraźnie należy stwierdzić, że cechy dotyczące pokrycia i zestaw gatunków charakterystycznych nie wskazują na siedlisko 7140 (torfowisko przejściowe) ani siedlisko 7110 – torfowisko wysokie. Świadczy o tym występowanie sosny zwyczajnej (55%), brzozy omszonej (5%) i bagna zwyczajnego (1%). W przypadku 7110 pokrycie drzew powyżej 50% powinno być traktowane jako bór bagienny (zgodnie z metodyką dla siedliska 7110).

Po analizie protokołu z lustracji terenowej RDOŚ z dnia 19.08.2025 r. Wykonawca PUL ponownie dokonał wizyty terenowej w ramach projektu Wetlands Green Life w dniu 18.09.2025 r. Opis gatunków charakterystycznych sporządzonych dla płatu był podobny: a3: *Pinus sylvestris* (sosna zwyczajna) 70% (4); b: *Betula pubescens* (brzoza omszona) 5% (1); *Ledum palustre* (bagno zwyczajne) 1% (1); c: *Oxyccocus palustris* (żurawina błotna) 50% (3); *Erioporum vaginatum* (wełnianka pochwowata) 30% (3); *Andromeda polifolia* (modrzewnica zwyczajna) 4% (1).

Na tej podstawie (analizy ortofotomapy, opisu taksacyjnego, opisu stanowiska w projekcie Wetlands Green Life w 2024 roku i ponownej lustracji w 2025 roku) jednoznacznie określono, że jest to siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym (91D0*), zagrożone zanikiem na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej, za którego ochronę Wspólnota ponosi szczególną odpowiedzialność. Takie siedlisko powinno być objęte ochroną bierną, gdzie nie przywiduje się użytkowania rębnego.

Wniosek RDOŚ o konieczności zmiany siedliska 91D0 na siedlisko 7110 i zaplanowanie zabiegów odsłaniających torfowisko nie może być uwzględniony. Wobec braku planu zadań ochronnych dla powyższego obszaru podjęcie działań polegających na wylesieniu gruntu, wycięciu drzew rodzi obawy w zakresie negatywnego oddziaływania na przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 i degradację siedliska przyrodniczego 91D0. Jednocześnie RDLP w Szczecinku deklaruje, że Nadleśnictwa Manowo wykona zadania ochronne, które zostaną określone w planie zadań ochronnych, sporządzonym dla obszaru Natura 2000 PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli. W przypadku zaleceń usunięcia drzewostanu w powyższym płacie, po realizacji zadań ochronnych dokona zmiany kategorii gruntu leśnego na nieużytek, a RDLP w Szczecinku wystąpi z wnioskiem do Ministra właściwego ds. środowiska o zniesienie ochronności dla przedmiotowego drzewostanu i skreślenie go z listy drzewostanów ochronnych.

Uwaga nieuwzględniona.

Ad. 1b.

Opisany przez RDOŚ płat ID PZO – PZO7140_12, ID PUL – 91D0_7 ujęty jest w projekcie PUL dla Nadleśnictwa Manowo jako adres leśny 11-12-1-12-429-c-00 oraz 11-12-1-12-430-j-00.

W projekcie Wetlands Green Life określone jest jako stanowisko 2 11 12 53 038 (z 2024 roku) oraz stanowisko o nr karty 3 11 04 58 135 (po zmianach w 2025 roku).

Opis taksacyjny wg stanu na 01-01-2026:

Opis taksacyjny — Nadleśnictwo - MANOWO [12] — Obręb - MANOWO [1] — Stan na 01-01-2026

Oddz. / Poddz.	Powierzchnia [ha]				Opis siedliska, drzewostanu i powierzchni nieleśnej	Elementy taksacyjne											Wskazania gospodarcze (liczba cięć/nawrotów) powierzchnia [ha] procent pozyskania grubizny
	Leśna			Nie-leśna											Grubizna		Przyrost bieżący roczny
	zal.	niezal.	zw. z gosp. l.			Budowa pionowa / Warstwa	Udział Gat.	Wiek	Cechy	Zadrzewienie	Pierśnica	Wysokość	Bonitacja	Jakość	1 ha	całej pow.	całej pow. / 1 ha
1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
429																		
c	0,67				**RP:** D-STAN, **F.** OCHR, **O.** OCH-WOD, OCH-CENNE, **G.** S, **S.** BMb (bo) n1, **T.** niz rów, **GI.** Tp, tp, **SP.** 91D0(B), **P.** zad, **R.** trf.spe, trz.spe, **C.** drz nat, **D.** zw.: prz. zag.: prz luż, zmiesz. grp,, **OP.** Płaty roślinności: bgn.pos, baż.czr, mrz.zwy	DRZEW PRZES	7 SO 2 BRZ 1 SO SO	25 nat 25 nat 50 nat 130	0,6	 14 30	6 6 10 20	III IV IV 3	12	 18 5	 10 	0,9 0,1 0,6 --- 1,6 2,4	BRAK WSK-0,67

Opis taksacyjny | Nadleśnictwo - MANOWO [12] | Obręb - MANOWO [1] | Stan na 01-01-2026

Oddz. / Poddz.	Powierzchnia [ha] Leśna zal.	niezal.	zw. z gosp. l.	Nie-leśna	Opis siedliska, drzewostanu i powierzchni nieleśnej	Wiek dojrz./ręb. TD (zg.) Okres odn./ przeb./uprz. Gr. przeb.	Elementy taksacyjne: Budowa pionowa / Warstwa	Udział Gat.	Wiek	Cechy	Zadrzewienie	Pierśnica	Wysokość	Bonitacja	Jakość	Grubizna 1 ha	Grubizna całej pow.	Przyrost bieżący roczny całej pow. / 1 ha	Wskazania gospodarcze (liczba cięć/nawrotów) powierzchnia [ha] procent pozyskania grubizny
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
430																			
j	0,07				**RP:** D-STAN, **F.** OCHR, **O.** OCH-WOD, OCH-CENNE, **G.** S, **S.** BMb (bo) n1, **T.** niz rów, **GI.** Tp, tp, **SP.** 91D0(B), **P.** zad, **R.** trz.spe, trf.spe, **D.** zw.: prz. zag.: prz um, podsz.: brz, so na 60%	100/100 SO (zg)	DRZEW	SO	120		0,9	36	25	II	2	356	25	0,2 / 2,9	BRAK WSK-0,07

Oddz.: 429c, 430j (ID PZO – PZO7140_12, ID PUL – 91D0_7) – ortofotomapa wg stanu na 08.2023 r.

Oddz.: 429c, 430j (ID PZO – PZO7140_12, ID PUL – 91D0_7) – podkład Numeryczny Model Terenu

Analizując ortofotomapę (wg stanu na VIII.2023) oraz przedstawiony w projekcie PUL opis taksacyjny dla oddz. 429c [(TSL – BMb (bór mieszany bagienny), podtyp gleby Torf przejściowy (Tp), gatunek gleby torf przejściowy (tp), pokrycie 60% (zadrz. 0,6), skład: 70% So 25 lat 20% Brz 25 lat 10% So 50 lat, grubizna na całej powierzchni 10 m^3, przestoje So 130 lat o grubiźnie 5 m^3, brak wskazań gospodarczych] pozwala stwierdzić, że jest to obszar pokryty drzewostanem, zwartą roślinnością drzewiastą, nie tworzy otwartego torfowiska będącego gruntem nieleśnym. W przypadku oddz. 430j - So 120 lat, grubizna 25m^3, pokrycie 90%.

W projekcie Wetlands Green Life płat ten był poddany lustracji terenowej w dniu 22.07.2024 roku. Przygotowano kartę stanowiskową o nr 2 11 12 53 038 i opisano zbiorowisko *Vaccinio uliginosi-Pinetum sylvestris*.

Jako gatunki charakterystyczne dla siedliska wykazano: a1: *Pinus sylvestris* (sosna zwyczajna) 70% (4); *Betula pubescens* (brzoza omszona) 10% (1); c: *Erioporum vaginatum* (wełnianka pochwowata) 20% (2); *Ledum palustre* (bagno zwyczajne) 20% (2); *Oxyccocus palustris* (żurawina błotna) 15% (2); *Sphagnum fallax* (torfowiec kończysty) 35%(3). Zgodnie z metodyką dla siedliska, jest to powyżej 60% gatunków charakterystycznych, co daje ocenę wskaźnika jako FV (stan

właściwy). Wyraźnie należy stwierdzić, że cechy dotyczące pokrycia i zestaw gatunków charakterystycznych nie wskazują na siedlisko 7140 (torfowisko przejściowe) ani siedlisko 7110 – torfowisko wysokie. Świadczy o tym występowanie sosny zwyczajnej (70%), brzozy omszonej (10%) i bagna zwyczajnego (20%). W przypadku 7110 pokrycie drzew powyżej 50% powinno być traktowane jako bór bagienny (zgodnie z metodyką dla siedliska 7110).

Po analizie protokołu z lustracji terenowej RDOŚ z dnia 19.08.2025 r. Wykonawca PUL ponownie dokonał wizyty terenowej w dniu 18.09.2025 r. Opis gatunków charakterystycznych i dominujących był podobny: a3: *Pinus sylvestris (sosna zwyczajna)* 80% (5); b: *Ledum palustre (bagno zwyczajne)* 20% (2); c: *Oxyccocus palustris (żurawina błotna)* 25% (2); *Andromeda polifolia* (Modrzewnica zwyczajna) 1% (1); *Erioporum vaginatum (wełnianka pochwowata)* 1% (1); *Menyanthes trifoliata* (bobrek trójlistkowy) 5% (+); d: *Sphagnum fallax* (torfowiec kończysty) 30% (3).

Analiza ortofotomapy i Numerycznego Modelu Terenu wskazuje, że jest to bezodpływowe obniżenie terenu z dwoma jeziorkami dystroficznymi i niewielkim, ok. 0,1 ha torfowiskiem przejściowym, otoczone borem bagiennym, z liczną populacją bagna zwyczajnego i borówki bagiennej. Pokrycie sosny zwyczajnej jednoznacznie wskazuje już na sukcesję w kierunku boru bagiennego i siedliska priorytetowego 91D0.

Wniosek RDOŚ o konieczności zmiany siedliska 91D0 na siedlisko 7110 i zaplanowanie zabiegów odsłaniających torfowisko nie może być uwzględniony. Wobec braku planu zadań ochronnych dla powyższego obszaru podjęcie działań polegających na wylesieniu gruntu, wycięciu drzew rodzi obawy w zakresie negatywnego oddziaływania na przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 i degradację siedliska przyrodniczego 91D0. Jednocześnie RDLP w Szczecinku deklaruje, że Nadleśnictwa Manowo wykona zadania ochronne, które zostaną określone w planie zadań ochronnych, sporządzonym dla obszaru Natura 2000 PLH320022 Dolina Radwi, Chocieli i Chotli. W przypadku zaleceń usunięcia drzewostanu w powyższym płacie, po realizacji zadań ochronnych, dokona zmiany kategorii gruntu leśnego na nieużytek, a RDLP w Szczecinku wystąpi z wnioskiem do Ministra właściwego ds. środowiska o zniesienie ochronności dla przedmiotowego drzewostanu i skreślenie go z listy drzewostanów ochronnych.

Uwaga nieuwzględniona.

Ad. 2. *W tabeli 53 wybranych działań ochronnych w obszarze Natura 2000 Wiązogóra PLH320066 (str. 165 programu ochrony przyrody) należy ująć działania ochronne dla siedlisk przyrodniczych 7120 i 7140 (adekwatnie jak w przypadku obszaru Natura 2000 Mechowisko Manowo PLH320057, gdzie podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie jest RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z Nadleśnictwem Manowo).*

Wprowadzono zmianę w programie ochrony przyrody, na str. 164-165, w tabeli 52. Wybrane działania ochronne w obszarze PLH320057 Mechowisko Manowo, dodając działania ochronne dla siedliska 7140 i 7230 (zgodne z Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 5 lutego 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mechowisko Manowo PLH320057), gdzie podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie jest RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z Nadleśnictwem Manowo.

Uwaga uwzględniona.

Ad. 3. *W tabeli 28 zestawienie powierzchni siedlisk przyrodniczych Natura 2000 na gruntach Nadleśnictwa (str. 79 programu ochrony przyrody) należy poprawić liczbę wydzieleń oraz powierzchnię siedliska przyrodniczego 7110.*

Przeanalizowano dane zamieszczone w programie ochrony przyrody na stronie 79 (Tab. 28. Zestawienie powierzchni siedlisk przyrodniczych Natura 2000 na gruntach Nadleśnictwa). Dane dotyczące siedliska 7110 są zgodne z załącznikiem 12.1 (Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 (Tab. XXII IUL) oraz załącznikiem 12.2 (Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody (Tab. XXIII IUL). Łączna powierzchnia siedliska na gruntach Nadleśnictwa Manowo to 29,19 ha (w SOO – 25,68 ha; poza SOO – 3,51 ha), liczba wydzieleń 25 (w SOO – 23, poza SOO – 2).

Mając na uwadze odniesienie się do uwag ujętych w pkt. 1 przedmiotowego pisma, nie będą dokonywane zmiany powierzchniowe między siedliskiem 91D0 i 7110. Należy przyjąć, że powierzchnie określone są w projekcie PUL prawidłowo i nie wymagają zmiany.

Uwaga nieuwzględniona.

Ad. 4. *W związku ze zmianą powierzchni oraz zmianą adresów wydzieleń leśnych użytku ekologicznego „Rozworowskie Szuwary" w projekcie PUL, należy wystąpić do Rady Gminy Manowo o aktualizację Uchwały Nr XXXV/254/2009 Rady Gminy Manowo z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego Rozworowskie Szuwary.*

W programie ochrony przyrody, na str. 168, dodano wskazanie dla Nadleśnictwa, iż należy wystąpić do Rady Gminy Manowo o aktualizację powierzchni użytku ekologicznego i zmianę Uchwały Nr XXXV/254/2009 Rady Gminy Manowo z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego Rozworowskie Szuwary. Należy podkreślić, że kontur użytku ekologicznego przyjęto zgodnie z uchwała Rady Gminy a różnice powierzchniowe wynikają ze zmian wprowadzonych w Powiatowych Ośrodkach Ewidencji Gruntów i Budynków w zakresie zmian powierzchni użytków w działkach ewidencyjnych oraz rozliczenia powierzchni w opisie taksacyjnym.

Uwaga uwzględniona.

Jednocześnie informujemy, że w rozdziale 4.5.9. Drewno martwe, na 98 stronie programu ochrony przyrody dokonano korekty omyłki pisarskiej dopisując treść „obowiązującego do dnia 01.10.2025 roku" w poniższym zdaniu:

Na podstawie Zarządzenia nr 7 Dyrektora RDLP w Szczecinku z dnia 31.01.2014 r. (znak sprawy: ZO-732-1/14) w sprawie „Ochrony zasobów rozkładającego się drewna oraz zwiększenia różnorodności biologicznej w ekosystemach leśnych na terenie RDLP w Szczecinku", obowiązującego do dnia 01.10.2025 roku, wprowadzono obowiązek monitoringu zmian ilości martwego drewna w celu uchwycenia tendencji (kierunku) zmian.

Z poważaniem,
Sławomir Cichoń
Dyrektor Regionalnej Dyrekcji
Lasów Państwowych w Szczecinku
Podpisano elektronicznie

W załączniku:
1. 1112_MANOWO_POP_PUL_uzupełnienie 08.08.2025 r.

Do wiadomości:

1. BULiGL o/Szczecinek
2. Nadleśnictwo Manowo